

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties en Ministerie van
Defensie

Betreft: Internetconsultatie Wet op de inlichtingen- en informatiediensten 20xx

Den Haag, 31 augustus 2015

Geachte minister Plasterk,

Op 2 juli jl. is het Voorstel van Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 20xx ter consultatie aangeboden. T-Mobile Netherlands B.V. (hierna T-Mobile) maakt graag gebruik van de mogelijkheid om haar zienswijze bij u neer te leggen.

T-Mobile begrijpt dat in het kader van de nationale veiligheid de bevoegdheden van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten tegen het licht gehouden moeten worden, zeker gezien de technologische vooruitgang die Nederland niet ongemoeid heeft gelaten sinds 2002, het jaar waarin de Wet op de inlichtingen – en veiligheidsdiensten 2002 in werking is getreden.

T-Mobile is echter van mening dat de basis ten aanzien van de onderbouwing, afbakening en motivatie voor dit wetsvoorstel nog onvoldoende is.

Het wetsvoorstel en de bijbehorende Memorie van Toelichting roepen vele vragen op. Bij een aantal belangrijke onderdelen zijn er grote juridische en operationele vraagtekens te zetten voor wat betreft de haalbaarheid van het voorstel. In onderstaande zienswijze wordt zoveel mogelijk ingegaan op deze laatste elementen. T-Mobile denkt hierin echter niet uitputtend sluitend te kunnen zijn, gezien de eerder genoemde onduidelijkheden en hiaten in het voorstel.

Proportionaliteit

In het voorliggende wetsvoorstel worden de inlichtingen- en veiligheidsdiensten meer bevoegdheden gegeven. T-Mobile vraagt zich af of een dergelijke grote uitbreiding noodzakelijk en proportioneel is. De huidige regelgeving inzake het zetten van voice en data taps lijken prima te voldoen. Nadere onderbouwing voor de uitbreiding van bevoegdheden lijkt ons van essentieel belang omdat proportionaliteit ook rechtszekerheid betekent. Voor zowel de burger als de aanbieders van openbare communicatienetwerken. Overigens is er in Nederland nooit eerder een brede maatschappelijke discussie gevoerd over de noodzaak tot uitbreiding de huidige bevoegdheden. Een dergelijke discussie lijkt nu op gang te zijn gekomen door deze consultatieronde. Een discussie die door ons met belangstelling actief gevolgd gaat worden.

T-MOBILE NETHERLANDS BV

Adres: Waldorpstraat 60, 2521 CC Den Haag

Postadres: Postbus 16272, 2500 BG Den Haag

Telefoon: +31 (0)6 1409 5000 | Fax: +31 (0)6 1409 5024 | Internet: www.t-mobile.nl

Bank: Commerzbank Amsterdam 73.39.59.717 | KvK: Den Haag, 33265679

Privacy

T-Mobile heeft de privacy van haar abonnees en het beschermen van data altijd tot een van haar hoogste prioriteiten gesteld. In de wet en de bijbehorende Memorie van Toelichting wordt de, door ons noodzakelijk bevonden, toetsing van het College Bescherming Persoonsgegevens gemist.

Op pagina 205 zou een hoofdstuk worden gewijd aan een privacy impact assessment. Er staat echter niet meer weergegeven dan 'PM'. Als de privacy assessment voltooid is, zou T-Mobile daar graag kennis van nemen en in de gelegenheid worden gesteld om hier haar zienswijze op te geven. In het verleden heeft T-Mobile regelmatig in een juridische spagaat gestaan als het ging om het naleven van haar wettelijke verplichtingen ten aanzien van enerzijds het verstrekken van informatie aan opsporingsdiensten en anderzijds het naleven van privacywetgeving. Een herhaling van zetten dient voorkomen te worden, consistentie en transparantie ten aanzien van wetgeving is ons inziens dan ook een noodzaak.

Kosten

Ook de belangen van het bedrijfsleven mogen niet onbesproken gelaten worden. Zoals de wet nu is opgesteld zullen de kosten grotendeels op de bedrijven worden afgewenteld. De in de Memorie van Toelichting neergelegde verwijzing (artikel 32 lid 8) naar artikel 13.6 van de Telecommunicatiewet verwijst naar een vergoeding ten aanzien van administratie en personeelskosten. Gesteld wordt dat: "*Er bestaat geen aanleiding om voor deze aanbieders een (deels) afwijkende regeling te treffen*". Hierbij wordt door uw ministerie volledig voorbijgegaan aan de investerings-, exploitatie- en onderhoudskosten welke marktpartijen zullen moeten doen, willen ze kunnen voldoen aan de verplichtingen zoals gesteld in het wetsvoorstel. Door de door uw ministerie geïntroduceerde verplichtingen ten behoeve van de uitvoering van de wet, ontstaat voor de betrokken telecomaandbieders, disproportionele en niet te billijken verplichtingen.

In haar huidige bedrijfsvoeringen en dienstverlening naar haar klanten toe heeft T-Mobile de informatie die de diensten vraagt niet nodig. De kosten die hiervoor gemaakt moeten worden dienen dan ook niet voor rekening van T-Mobile te komen.

Ervaring leert ons dat om gevallen van ongelimiteerde en onnodige aanvragen te voorkomen, het instellen van een extra toets-moment voorafgaand aan de op te vragen informatie gewenst is. In de Memorie van Toelichting, pagina 201/202 Hoofdstuk 10, wordt aangegeven dat er op dit moment nog geen gedetailleerd inzicht in de kosten van interceptie kan worden gegeven en dat deze kosten in nauw overleg met de relevante telecomaandbieders in kaart moeten worden gebracht. Aannemende dat T-Mobile gezien wordt als een relevante telecomaandbieder valt de tekst op dezelfde pagina op: "*Mede om ervaring op te doen op grond waarvan gerichte vervolgstappen kunnen worden genomen, zal de interceptie na inwerkingtreding van de wet in de aanvangsjaren tot enkele fysieke toegangspunten beperkt blijven*". Deze tekst geeft ons de indruk dat de aanbieders 'cursussen' moeten gaan aanbieden om de kennis van de diensten te vergroten en continue kostbare investeringen moet gaan doen in de interceptie omgeving, zonder dat de diensten gelimiteerd worden. Met dit wetsvoorstel lijken de diensten een carte blanche te krijgen als het gaat om het product portfolio voor interceptie

zonder voorafgaande wettelijke toetsingsmomenten. Dit kan ons inziens nooit de bedoeling zijn van het onderhavige wetsvoorstel en is voor T-Mobile ook niet acceptabel.

Netwerk

In het voorstel staat weergegeven dat de diensten bevoegd zijn tot het verkennen van geautomatiseerde werken die op ons (T-Mobile) netwerk zijn aangesloten (artikel 30 sub a) en daarvoor gebruik kunnen maken van technische voorzieningen. Het risico is aanwezig dat hierdoor ons netwerk aanpassingen kan ondergaan die ontregelend kunnen zijn voor het functioneren van het netwerk, bijvoorbeeld door de inzet van IMSI catchers of het inzetten van probes op ons netwerk. Dit zou behalve voor een slechte performance van ons netwerk, met bijbehorende imagoschade, er tevens voor kunnen zorgen dat T-Mobile buiten haar wil (en buiten haar bereik) niet voldoet aan de aan haar opgelegde wetgeving uit de Telecommunicatiewet en de Wet bescherming persoonsgegevens. Hierbij moet gedacht worden aan zorgplichten als privacy en continuïteit.

T-Mobile zou graag van u vernemen welke passende maatregelen zullen worden genomen en hoe dergelijke potentiële problemen voorkomen gaan worden.

Artikel 33 lid 1 en de bijbehorende passage uit de Memorie van Toelichting op pagina 71, geeft aan dat de dienst DPI toe gaat passen om dataverkeer te analyseren. Wat niet duidelijk wordt uit de tekst is wie deze dienst gaat toe passen. Zijn dit de diensten zelf of is dit de netwerkaanbieder?

Europa

In artikel 76 van het wetsvoorstel wordt aangegeven dat de diensten bevoegd zijn tot het aangaan van samenwerkingsrelaties met andere landen (lid 1). Deze samenwerking wordt gewogen volgens de criteria die in lid 3 zijn opgenomen. Deze criteria worden gezien als minimum criteria. Het gaat om democratische inbedding (a), eerbiediging van mensenrechten (b) en professionaliteit en betrouwbaarheid (c) van het betreffende land. Dit lijken ook niet meer dan logische criteria, maar wel marginaal en moeilijk aantoonbaar. Er wordt ook niet aangegeven op welke manier de criteria worden getoetst door de dienst.

Voor T-Mobile is het van essentieel belang, en stelt daarom ook de vraag, op welke manier de (bedrijfs)vertrouwelijke informatie wordt beschermd (opslag en verzending) en wat er gebeurt indien deze vertrouwelijke informatie op straat komt te liggen. Wie zal hiervoor de verantwoording op zich nemen?

Encryptie

Encryptie van dataverkeer, zowel van data in transit als van opgeslagen data, maakt grootschalige onderschepping van data door inlichtingen- en veiligheidsdiensten niet alleen veel moeilijker, maar ook veel duurder.

Het wetsvoorstel geeft de mogelijkheid om een aanbieder te dwingen de communicatie te decrypten, De medewerkingsverplichting is in artikel 132 zelfs strafbaar gesteld.

Decryptie is echter in veel gevallen niet mogelijk door onder andere het ontbreken van de sleutels. Het wordt in de tekst en artikelen niet duidelijk hoever de medewerkingsverplichting reikt. Kan de decryptie-

verplichting ook inhouden “het in het netwerk inbouwen van gedeeltelijk uitschakeling van encryptiemethoden”?

Termijnen

Het wetsvoorstel geeft in meerdere artikelen bewaartermijnen aan van relevante en irrelevante data onder dat hier enige onderbouwing aan ten grondslag ligt. Opmerkelijk omdat eerdere wetgeving over bewaartermijnen in de “Wet bewaarplicht telecommunicatie gegevens” mede om die reden buiten werking is gesteld.

Soms is het niet duidelijk hoe lang data (mogen) worden bewaard; in artikel 33 lid 5 staat aangegeven dat gegevens ten hoogste drie maanden worden bewaard, echter in de tweede zin van het artikel wordt aangegeven dat na deze periode niet relevante gegevens worden vernietigd. Dit impliceert dat relevante gegevens langer worden bewaard. Nergens wordt duidelijk hoelang de bewaartermijn maximaal kan zijn.

Uiteraard gaan wij graag met U en uw collega's in gesprek over onderhavige voorgenomen wetswijziging.

Met vriendelijke groeten,
namens T-Mobile Netherlands B.V.

Joepke van der Linden
Sr. Regulatory Affairs Counsel